

Asia: VN/12316/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Lausunnonantajilta toivotaan erityisesti vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:

- alueellisia rajauksia,
  - hehtaariperusteinen varausmaksu
  - varausajan lyhentäminen
  - varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
  - varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
- Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?

Yksi merkittävimmistä epävarmuutta aiheuttavista tekijöistä esityksessä on malminetsinnän ns. 10-vuotisleikkuri. Malminetsintä on perusedellytys kaivosteollisuudelle. Kaivosteollisuuden jatkuvuuden turvaaminen Suomessa vaatii enenevässä määrin malminetsintää: Geologian tutkimuskeskus GTK:n tekemän arvion mukaan valtaosassa Suomessa 2000-luvulla avatuista kaivoksista hyödynnetään malmioita, jotka on löydetty jo ennen 1980-lukua.

Nyt ehdotettu 10-vuotisleikkuri malminetsinnän luvitukseen luo suuren epävarmuuden malminetsintäprojekteille. Malminetsintäluvan kymmenen vuoden aikaraja ei takaa riittävää aikaa kohteen malmipotentialin selvittämiseen muun muassa siitä syystä, että herkissä kohteissa malminetsintä on sallittua vain talviaikaan maaston kulumisen ehkäisemiseksi. Malminetsinnän investointihalukkuus väistämättä heikkenee, kun hankkeen jatkuminen on katkolla kymmenen vuoden kohdalla.

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

-

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

-

4. Kaivoshankkeet ja niiden vaikutukset eivät aina rajaudu yhden kunnan alueelle. Nykyisin kaivoksen maankäyttö on voitu ratkaista myös maakuntakaavalla, mutta jatkossa edellytettäisiin kuntatason kaavaa, millä vahvistetaan kunnan päätösvaltaa asiassa. Mitä vaikutuksia näet nyt esitetyillä muutoksilla olevan kaavoitukseen? Mitä ratkaisuja näet kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioimiseksi?

Toinen suuri epävarmuutta aiheuttava tekijä esityksessä on vaatimus kuntakaavasta. Kaavoituksen tarkoitus on toimia yhteiskunnan työkaluna suunniteltaessa alueiden käyttöä eri tarkoituksiin, ei toimia elinkeinoja luvittavana tekijänä. Yleistäen voisi todeta, että kuntakaavaa koskeva vaatimus alistaa Suomen ja EU:n raaka-aineomavaraisuuden, huoltovarmuuden ja teollisuuden arvoketjujen häiriöttömän toiminnan yksittäisten kuntien kaavaprosessien arvioitavaksi ja päätettäväksi.

5. Kaivoksiin liittyy kaksi erillistä vakuutta, kaivosvakuus ja jätevakuus. Kaivoslaissa säädetään kaivosvakuudesta, jota esityksellä täsmennettäisiin. Kaivosvakuuden tulisi kattaa kaivosten sulkemistoimet, kuten rakennusten, rakennelmien, tiestön ja sähköverkon purkaminen, mikäli kaivostoiminnan harjoittaja on varaton. Lisäksi kaivosvakuutta esitettäisiin laajennettavaksi poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin. Jätevakuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja lisäksi ympäristöministeriössä kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä. Näetkö vakuussäätelyn kattavana vai onko vielä jokin ilmeinen aukko ja mitä se koskee?

-

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

-

Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: VN/12316/2019 Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta. Teknologiateollisuus ry lausuu esityksestä seuraavaa:

Yleistä

Lausunnolla oleva kaivoslainsäädäntö perustuu Marinin hallitusohjelmaan vuodelta 2019. Maailma on muuttunut hallitusohjelman kirjoittamisen jälkeen merkittävästi; ensin globaali COVID19-viruksen aiheuttama pandemia keväällä 2020 aiheutti monia vaikeuksia toimitusketjuissa, mikä yhdessä muiden haasteiden kanssa on vaikuttanut teollisuuden toimintaan ja kansainvälisiin toimitusketjuihin. Keväällä 2022 Euroopassa alkoi sota, kun Venäjä hyökkäsi Ukraina. Inhimillinen tragedia on valtava, eikä turvallisuustilanteen paraneminen ole vielä näköpiirissä. Sota on jo vaikuttanut raaka-aineiden ja energian saatavuuteen, mikä on nostanut niiden hintoja voimakkaasti. Sodan kaikkia vaikutuksia ei vielä tiedetä.

Kaivoslain valmistelua on leimannut myös vilkas julkinen keskustelu malminetsinnän ja kaivostoiminnan vaikutuksista muun muassa muihin elinkeinoihin ja ympäristöön.

Teknologiateollisuuden jäsenyritykset ovat merkittäviä mineraalisten raaka-aineiden tuottajia ja käyttäjiä. Teknologiateollisuus on huolestunut kaivoslain uudistuksen vaikutuksista malminetsintään ja kaivosteollisuuteen, koska vastuullisesti tuotetut mineraaliset raaka-aineet ovat avainasemassa sekä vihreän siirtymän edistämiseksi että kansallisen huoltovarmuuden vahvistamisessa. Kaivosteollisuuden toimintaympäristö on lakiesityksen myötä muuttumassa entistä ennakoimattomampaan suuntaan esimerkiksi malminetsinnän luvituksen määräaikaisuuden sekä kuntien vastuulla olevan kaavoituksen sisältämien epävarmuuksien takia. Toteutuessaan näillä muutoksilla tulee olemaan merkittäviä seurauksia investointien houkuttelevuuteen Suomeen, sekä sitä kautta Suomen ja EU:n resurssiomavaraisuuteen ja teollisuuden arvoketjuihin.

Hankkeiden ennustettavuus heikkenee

Yksi merkittävimmistä epävarmuutta aiheuttavista tekijöistä esityksessä on malminetsinnän ns. 10-vuotisleikkuri. Malminetsintä on perusedellytys kaivosteollisuudelle. Kaivosteollisuuden jatkuvuuden turvaaminen Suomessa vaatii enenevässä määrin malminetsintää: Geologian tutkimuskeskus GTK:n tekemän arvion mukaan valtaosassa Suomessa 2000-luvulla avatuista kaivoksista hyödynnetään malmioita, jotka on löydetty jo ennen 1980-lukua.

Nyt ehdotettu 10-vuotisleikkuri malminetsinnän luvitukseen luo suuren epävarmuuden malminetsintäprojekteille. Malminetsintäluvan kymmenen vuoden aikaraja ei takaa riittävää aikaa kohteen malmipotentialin selvittämiseen muun muassa siitä syystä, että herkissä kohteissa malminetsintä on sallittua vain talviaikaan maaston kulumisen ehkäisemiseksi. Malminetsinnän investointihalukkuus väistämättä heikkenee, kun hankkeen jatkuminen on katkolla kymmenen vuoden kohdalla.

Toinen suuri epävarmuutta aiheuttava tekijä esityksessä on vaatimus kuntakaavasta. Kaavoituksen tarkoitus on toimia yhteiskunnan työkaluna suunniteltaessa alueiden käyttöä eri tarkoituksiin, ei toimia elinkeinoja luvittavana tekijänä. Yleistäen voisi todeta, että kuntakaavaa koskeva vaatimus alistaa Suomen ja EU:n raaka-aineomavaraisuuden, huoltovarmuuden ja teollisuuden arvoketjujen häiriöttömän toiminnan yksittäisten kuntien kaavaprosessien arvioitavaksi ja päätettäväksi.

Investoinnit tarvitsevat kannustavan toimintaympäristön

Edellä esitetyt seikat vaikuttavat väistämättä malminetsinnän ja kaivostoiminnan investointien houkuttelevuuteen, kun kaivoslain uudistus heikentää Suomen kaivannaisalan toimintaympäristön ennakoitavuutta siirtäessään päätäntävaltaa kiinteistön omistajille ja kunnille.

Malminetsinnän ja kaivostoiminnan investointiympäristön heikkeneminen tulee näkymään myös arvoketjun muissa osissa. Suomeen on kasvanut merkittävä malminetsintään ja kaivostoimintaan teknologiaa ja palveluita tuottava liiketoiminta. Suomessa tuotetaan niin kairauspalveluita, kaivuskoneita kuin monia eri teknologioita kaivosteollisuuden eri vaiheiden tarpeisiin.

Teollinen autonomia on entistä tärkeämpää

Ukrainan sota on viimeistään osoittanut resurssiomavaraisuuden tärkeyden ja koko EU:n haavoittuvaisuuden ei paitsi energian saatavuuden, myös useiden eri raaka-aineiden osalta. Lausunnolla olevalla kaivoslailla ei tulisi heikentää Suomen kaivosteollisuuden toimintaedellytyksiä missään tilanteessa, kaikista vähiten tilanteessa, missä huoltovarmuus koskien niin ruoan kuin energian tuotantoa on koko EU:n huolena.

Päinvastoin – meidän tulee huolehtia entistäkin ponnekkaammin tuotantopanosten taloudellisesta, ympäristöllisestä ja sosiaalisesta kilpailukyvyvystä sekä toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta. Samalla meidän tulee huolehtia kyvystämme säilyttää ja edelleen vahvistaa Suomessa kokonaisia arvoketjuja aina raaka-aineiden tuotannosta valmistuksen kautta kiertotalouden eri elementteihin. Myös valmiudet investointien saamiseen ja toteuttamiseen (rahoitus, luvitus) sekä yritysten kasvu-,

kehitys- ja innovaatiokyvyn vahvistaminen sekä inhimillisten että taloudellisten resurssien osalta ovat olennaisia elementtejä vastuullisessa teollisuuspolitiikassa.

Yhteenveto

Malminetsintä on perusedellytys, jotta toiminnassa olevat kaivokset voivat jatkaa toimintaansa, ja jotta mahdolliset uudet kaivokset voivat tulevaisuudessa aloittaa toimintansa. Kaivoksista saatavat raaka-aineet puolestaan ovat mahdollistamassa kestävän tulevaisuuden hyvinvoivassa ja turvallisessa Suomessa.

Soimakallio Helena
Teknologiateollisuus ry